

OG aansprakelijk voor ontwerp

Mr. P. de Vries

De in een GC-contract aan een opdrachtnemer verstrekte ontwerp-informatie, blijft de verantwoordelijkheid van een opdrachtgever. De opdrachtnemer neemt die verantwoordelijkheid dus niet over. Zie vonnis van Rechtbank Den Haag d.d. 01 april 2020; ECLI:NL: RBDHA: 2020:2927, rechtsoverweging 4.17.

Fouten in een bestek kunnen niet via de ontwerpverplichting van de aannemer ter zake de detailengineering (UO: uitvoeringsontwerp) voor diens rekening worden opgelost. De Raad van Arbitrage (vonnis 29 november 2021; geschilnummer 36.616, rechtsoverweging 20) oordeelde dat het STABU-bestek geen steun bood voor de stelling van opdrachtgever dat ontwerpfouten via de detailengineering (UO: Uitvoeringsontwerp) moesten worden opgelost.

Overgaan ontwerp-*risico*

Als een opdrachtgever de wens heeft dat een aannemer het ontwerp-*risico* van opdrachtgever moet overnemen, dan dient dat uitdrukkelijk in de overeenkomst te worden bedongen. Zie voor een geslaagd voorbeeld Gerechtshof Amsterdam d.d. 23 juni 2020; ECLI:NL: GHAMS: 2020:1803, rechtsoverweging 4.2.4. Het Hof oordeelde dat deze bedoeling voor inschrijver kenbaar was uit de gewisselde stukken en dat de risicoverlegging werd aanvaard met het inschrijven op het project en het tekenen van de overeenkomst.

Uitwerken is voortbouwen op

Als een door de opdrachtgever verstrekt ontwerp verder moet worden uitgewerkt, impliceert dat een voortbouwen op. Zie een vonnis van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen d.d. 02 november 2022; geschilnummer 37.154, rechtsoverweging 21. Ook relevant in diezelfde uitspraak is de overweging dat de aannemer het ontwerp precontractueel niet hoeft na te rekenen. Hij kan volstaan met een marginale toetsing. Dit komt erop neer dat hij het voorgelegde plan wel nauwkeurig beziet, maar niet dat hij het ontwerpproces zelf daadwerkelijk over heeft te doen. Zie rechtsoverweging 73. Ten slotte werd ook hier weer het uitgangspunt herhaald dat binnen het stelsel van de UAV 2012 geen sprake kan zijn van een verspringsing van verantwoordelijkheid voor

het ontwerp. Indien dat al wenselijk zou zijn, dient dat uitdrukkelijk te zijn overeengekomen in de zin van paragraaf 2 lid 1 UAV 2012 (rechtsoverweging 74).

Afgeleide ontwerpverantwoordelijkheid?

In een vonnis van de Raad van Arbitrage in Bouwgeschillen d.d. 03 mei 2023; geschilnummer 72.284, kwam de vraag aan de orde of een zogenoemde afgeleide ontwerpverantwoordelijkheid voor de hoofdaannemer kon worden gereconstrueerd.

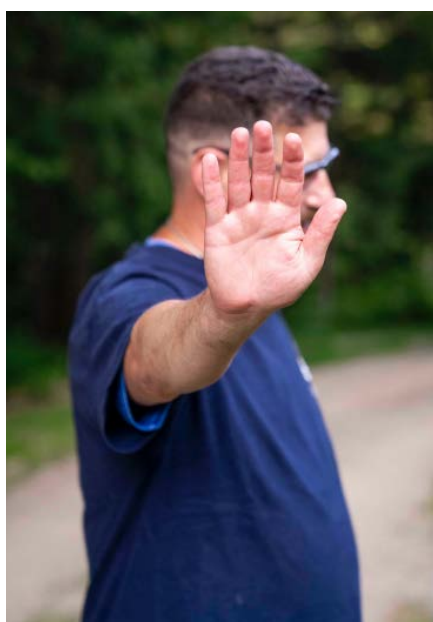
Die vraag werd negatief beantwoord, zie rechtsoverweging 31 en 33. Vastgesteld moest worden dat de opdrachtgever een opdracht heeft verstrekt op basis van een volstrekt onvoldragen ontwerp en vóór alles heeft gestuurd op voortgang. De onvoldragenheid van het ontwerp bleek direct tijdens de voortgang. In plaats van te kiezen voor een behoorlijke uitwerking van een constructief ontwerp, is opdrachtgever akkoord gegaan met (verdere) voortgang op basis van een ontwerpproces waarbij, door tijdgebrek,

improviserenderwijs oplossingen werden bedacht. De onderaannemer van hoofdaannemer had duidelijk aangegeven dat deze werkwijze een uitdaging vormde, maar dat zij dit zo zou gaan proberen, waarbij voor opdrachtgever duidelijk was dat deze methode risicovol was.

Van een afgeleide ontwerpverantwoordelijkheid was geen sprake, temeer daar de uitvoerende partijen de opdrachtgever voor deze gang van zaken hadden gewaarschuwd.

Haastige *spoed* is niet goed

Het risico dat partijen hebben genomen door aan de slag te gaan met een onvolmaakt ontwerp en vervolgens door te gaan met het werk zonder bepaalde essentiële problemen deugdelijk te adresseren, komt grotendeels voor Schiphol. Het vorenstaande klemte meer daar de realiserende partijen direct na de start al tekortkomingen in het ontwerp hadden geconstateerd. Omdat het handelde om essentiële kwesties werd Schiphol meerdere malen verzocht het werk stil te leggen om de ontwerp-problemen op te lossen, voordat verder zou worden gewerkt. Schiphol weigerde dit consequent en gaf opdracht door te werken, met alle gevolgen van dien. Zie de recente Schiphol uitspraak: vonnis rechtbank Amsterdam d.d. 30 juli 2025; ECLI:NL:RBAMS: 2025:5463, rechtsoverweging 5.32. Resumerend is te stellen dat al deze uitspraken schoolvoorbeelden zijn van faalkosten. Onvolledige dan wel niet juiste ontwerp-informatie in combinatie met een te krappe contractuele bouw-tijd kunnen de ideale mix vormen voor problemen. In plaats van terug te gaan naar de tekentafel blijkt in de praktijk de factor tijd leidend te zijn met alle gevolgen van dien. ■

▲ credit: Frederick Shaw / Unsplash

Over de auteur

Pieter de Vries is consultant bij Kpieto!